

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 36 (10633)

1978 чылдың февраль 11, суббота

1925 чылда үндөлдөттөгөн

Өртү 2 көп.

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕДИЗИНИҢ ШИИТПИРЛЕРИ — АМЫДЫРАЛГА!

ЧАСКА БЕЛЕТКЕЛ

Бо чылдың тарылгазынга белеткел амылдары Чөөн-Хемчик районунуң «Октябрь 30 чылы» совхозунда организастыг чоруп турар. 24 тракторунуң 21-ин «Сельхозтехника» Чадаана каттыжы-шынының МТМ-зинге септээн. Техника септелгезиниң шынарын хынаар совхозта комиссия септелтиген тракторларын хынааш, эки деп көргөн. Артан тракторлар совхоз МТМ-зинде септелгедө турар.

Некум машиналарының септелгези шалыпкын. Андазыннар, солкаларны септел доосан. Илчилер, культиваторлар, болгаш өскө-дээ машиналар септелгези үргүчүлөшкөн. Тракторлар болгаш калээ ажил-агый машиналарының септелгези Совет Армияның болгаш Шериг-дэлай флотунун 60 чыл өнүкүм бугууунда доор деп Манзат-оол Монгушка уурткан сес инжилег зөөно шийтирилээн.

Септелчилер аразында калбарган социалисттик чарыкча Чие Монгуш, Бижей-оол Монгуш, Шулуун-оол Монгуш, дарганнар Стай-оол Нуулар, Болжаай Нуулар, Василий Оржак, калыкчы Баян Монгуш олар шылтар, техниканы шынарлыг септел турарлар.

Совхозта бар 60 амыл механизаторга немеш мадрлар белеткээринче слэхоз дирекциясы сагыш салып турар. Кызылдың № 1 профтехучилищениң салбырын ыназ амыткан болгаш ийи чыл хуусаалыг ынаста 32 киши өөренип эгелээн. Салбырын амылын И. Ховалыг ууртуп турар. Оон-биле мады бирги болгаш ийги классның трактористер белеткээрин техниканың амыл чок чорунуң талазы-биле совхозта инженер М. Сарыг-оол башкарып турар. 9-арадилгедө 20 киши хаара туттунган.

Часкы тарылгага өскө-дээ белеткел ыназ идани тулун. Тараа культуларының 120 тонна урезинин арыгааш, чаңар шынарынга чедирген. Чеппейн турган 200 тонна урезини Кызылдан сөөртүп эгелээн. Оң сөөртүлгезинде колаачылар Сергей Монгуш, Александр Монгуш, Алексей Монгуш, Сарыг-оол Монгуш, Дадар-оол Ховалыг олар доктаамал амыллар турар.

Кызыл-Хадыңның суггатгыч шөлүндө 120 амыл га черни Шадыр-оол Оржак уурткан алды суггатчы булунтаткан.

М. СЕВЕН.

Техника септелгези ДЕНГЕ ЧОРУДАР

Республиканың ажил-агыйларының барык шүптүзү көлөз ажил-агый техника-биле чедире-биле хандырткан. Чыл келген туум, оон саны немедип турар. Нитизи-биле алдыга, республикада 2654 трактор, 1088 тараа комбайн, 2202 чыкы машина, 983 трактор привелд болган калээ ажил-агый өскө-дээ машиналары бар. Тываның таралган районун — Талыңын машина-трактор гаражтарында 450 трактор, 230 тараа комбайн бар.

Машина-техниканың амылгалын улам акижирер дээр камнагалыг болуру, септелгези өй-шаала белен дептелге чорурар чүгүдө. Муракчы ажил-агыйлар көлөз ажил-агый техника-биле баш-уур септел ап турар. Илаңгыла тараа комбайн-нарын белеткелни тракторлар септелгези-биле денге эгелээ, денге доозары колчуг амытгыч, Комбайнлар септелгези чайга чедир узалдыга ханчар-ла таарышпас септелгези чедиреште, кыска хуусаада, далаш-биле септелге өт-керекелдин шынары куду болуру билдирер.

Септелге амыл районнарын чызык ажил-агыйларыга багыт авер чоруд турар. Чидээ. Барың-Хемчик районун «Ден-Терезин» совхоз трактор септелгезиниң планын 87,5 хуу чедир күүүседи берген. «Хемчикте» байлал база чүтээр. Талың районун «Коммунизмниң черети» совхозта көлөз ажил-агый техника-биле септел турары организастыг. Ук ажил-агыйда 45 трактор бар. Септелгези бо хүнерде 22 тракторун септелгези дооскан. Тараа комбайнларының 66,7 хуузу амылче үнериге белен, 13 автомашина септелгезин. Трактор амыл-агыйларының белеткелни Чөөн-Хемчик, Талың, Барың-Хемчик районун чызык ажил-агыйлары организастыг чорудат турар.

Ивдыг-дээ республиканың чызык районнарында көлөз ажил-агый техника-биле септелгезиниң темпизин күтү. Чөөн-Хемчик районда СЭКП-ниң XXII съезидин атыг совхоз трактор септел туралын чүгө 25,7 хуу чедир аптар. Биң-Хем районун «Халык» совхозунда байлал өскө-дээ багыт. Ила-дэ чүгө дөрт тракторун септелгези доозган. «Чыраа-Балык», «Алдан-Мадарга», Ток атыг болган өскө-дээ совхозтар тараа комбайнларының, трактор амыл-агыйларының септелгезини темпизин өскүт.

Дуун Кызылга

ТУКТУ ТЫВЫСКАН

ССРЗ-ниң Чепсектиг Куштариниң хүрээлэинге албан эрттирер амылдары эң эки белеткээр талазы-биле республика социалисттик чарыкчының түңирин СЭПР обкомунуң бюрору, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели үндүргөш, Кызыл хоорайны чарыкчы, Кызыл хоорайны деп санааш, шилчир Кызыл тукту тыпсырын шийтирилээ.

СЭПР обкомунуң болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң шилчир Кызыл тугун тыпсырынга турса-наткан байырлыг хурал дүүн партия хооронунуң хуралдар залынга болган.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Ч. Д. Б. Ондар шилчир Кызыл тукту хоорайның төлээлеринге байырлалды-биле тывысқан.

БАЙДАЛ ЭКИ ЭВЕС

Малчынарның мол сорулгазы — малдың чаш талун чыгыс-дээ чедире чөпчөк өстүрүп амаары. Хой өлдер-аңынының мессалыг үзүндө Каз-Хем районда «Улуг Октябрь» совхозта байдал-дүөрүңчүгү. Хураган ажаар саманщиктер чедирешти турар. Саманщиктерге дирекция, көлөз ажил-агыйның специалистери, хой-ниити организациалары боттуг дузаны, моральдыг детимчени көргүсүлгө келген. Эң дээр сакиншич деп ат дээш социалисттик чарыкчының негелдизин ажил-агыйда тургусулан. Кайы кижиңиң канчар амылдан турары өскө эш-өөрлеринге билдинмес. Оң уламчыдан арга-дуржулга солчушуну калбарбайн турар.

Чамдын специалистер малчынарның ныштан турар байдалын өөренип көрбөй, практиктиг дузаны чедирбейн турар. Совхозтун дирекциясы харыскалгы амылдарчыларны, тускай эртемнигерлерн төрүүр калдырага бижыглаван, делжурныйлаашкыны тургусулан.

Мал чөм-биле коданчар четчи кылдыр хандырттымаан, чөм сөөртүлгезин үзүткелдирип келген. Хоолулуг чөмни төрүүр болгаш төрөөн хойларга бербеске, чаш хураганнарын дүрген дүргүрүңчүгү шалтыңгыт. Иезиниң сүдүндө аңгыла аңай-хураганнарга буду-буру, чымчак сизен болгаш өскө-дээ чөм чүгүлө керей.

Бир эвес кыштага залдарга дарый дуза чедирп, чамдын организастыг хөңчөглерин доран чорутпас болза, ажил-агый улуг чидириге таварыш болур.

В. МЛАДЫР.

И. СЮРЮН.

«Росводпроект» каттыжышының демір-бетон ымылгалар заводу аныааның планын чедирешкенин күүүсегин. Плана ирдүңгенинде 1790 кубметр хой демір-бетон ымылгалары олар республиканың тудугуларында будуруп бергенер. Хөптөкчилер цегинден В. Агдухонтов бригадасы планда амыр 61 кубметр ымылгаларны будурген. Арматура цегинден И. Волощенников бригадасы ам мартым үлүүндө амыллар турар.

ЧУРУНТА: Иван Волощенников бригадасы.

Саду, фотозу А. ЗАЙЦЕВИИ.

Суггатка белеткел

Бай-Тайга районда «Муракчы» совхозтун тараажылары онгу беш чылдың үшкү чылында бир гадан-ан он центерде эвээш эвес дүжүттү өстүрүп алыр хуузелгелиг. Тус чериң байдалыга ханаарыштыр алдыга, бо дээрге белен эвес онаалда. Амадыраштан эгелен белеткел амылын чорупас болза, бедик дүжүттү ажаап алыры берге. Бо үедө Улуг-Буга, Чиге-Сумун, Бедик-Хавак деп черлерде буга уунун дуй үнген тал-хараганнары аштап-арыглар амыл чоруп турар. 5 километр буга уунуңун ишти арыглаттыган, бугалар дөзүндө үш даш калээ туттунган. Барлык хөмни кежир ашты чалдай дүжүрүп турар. Шире Хөртөг, Халык кежир ашты чалдай дүжүрүп турар. Шире Хөртөг, Халык Кежир, Нарыныс Нуулар, Хогут Хөртөг, Олоян Мара-Сал, Озук-оол Хөртөг, Серен-оол Кызыл-оол олар хун элчээш үргүчү амыр күүүседи, шалыпчы өзү-биле амылдан келгенер.

А. КАНЧЫР.

«Муракчы» совхозтун гидротехниги.

ОПЕРАТИВТИГ ОТРЯДТАРЫНЫҢ РОЛЮН БЕДИДЕР

Республикада комсомолдун оперативтиг отрядтарының командирлериниң семинар-хуралы Кызылга будуру эртин турар. Оон бирги хуузелде «Республикада комсомолдун оперативтиг отрядтарының 1977 чылда амылдарын түң-медириниң база кыскалгыды амыл амылдарының болгаш амылдарының, нады чөпчөктериниң хойи-лү-лүрүм үрөр чоруктарың болдурбас талаам-биле сорулгалар дугайында айтырыгы чугаалыккан. Бо талаам-биле илеткеди республикада комсомолдун оперативтиг отрядының штавының командирин, ВЛКСМ обкомунуң секретары А. Серен кылган.

тургустуван отрядтарының амылдары хоорай штавынга бола дыңгар. Командирлериниң дайыкчыларының өөрелдизин эрттирип, хой-ниити черлеринге декоративтиг, режиссерлар организастаан, берге иккандизилгелер тургустуу шөпчөк ан турар. Ол иштин «Хөмчү» совхозта, Бай-Тайга район амылдарында, Каз-Хем районунда, «Тыва кобальт» комбинаттың элсөөр-чөгиде болган өскө-дээ колдөңгөндө оперативтиг отрядтарының амыл илдепкелдизин.

Ыңчалла-дээ Барың-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем, Биң-Хем районнара кез-керек үзүлгелер, нитизиңиң көрүм-чүрүмү үрөр чоруктар алдыларың ортузунда хой. Оон кол чыдагашнары — амылдарының иштинде арага-га хандыкшыр, нитизелде амылгы амыл кылбас чорук-чөгиде болган өскө-дээ колдөңгөндө оперативтиг отрядтарының амыл илдепкелдизин бо чөпчөк амыл илдепкелдизин илдепкелдизин турар. Олар чыл иштинде 21 режиссер-ганаашаап, декоративтиг амылдарының доктаамал эрттирини, чорук-чүрүм үрөкчөлөрүн шыгымы хайгааралга алган. Оон түңүзүндө эвээш уурт-ларын чорук-чүрүм үрөкчөк болган.

Ивдыг хоорайның КО отрядының амылдары содуз чүдүдөр хой. Коллективтерде

лар-биле амылга содуз дүр-жүлүгүна моодисп элган. Чидээ, Каз-Хем районунуң СЭКП-ниң XXV съезидин атыг совхозтун КО отряды алды болган берге кыскалгыды-леңг уруларын хайгааралга ап, амылгы чаш арга-хөңчөглерин далап, оларга даштыг сандар чедирп, амылдары бо чүгүдө амылга илдепкелдизин илдепкелдизин турар. Олар чыл иштинде 21 режиссер-ганаашаап, декоративтиг амылдарының доктаамал эрттирини, чорук-чүрүм үрөкчөлөрүн шыгымы хайгааралга алган. Оон түңүзүндө эвээш уурт-ларын чорук-чүрүм үрөкчөк болган.

Ивдыг хоорайның КО отрядының амылдары содуз чүдүдөр хой. Коллективтерде

МОСКВА. Февраль 9. Зш Ф. Д. Кулаковна шаңналды тыпсып турда партияның болгаш чөпчөкчү ууртукчуларының киришкени. СЭТА. (Чурунту фототелеграф дамчыштыр хүлээп алган).

ЭШ Ф. Д. КУЛАКОВКА ШАҢНАЛДЫ ТЫВЫСКАНЫ

СЭКП ТК-ның Чыгыш сөкретары, ССРЗ-ниң Дээди Сөвезиниң Президиумунуң Даргазы эш Ф. Д. Брежнев Ленин орденин база Социалисттик Күч-агыйды Маадарында «Калдыр болгаш Маска» Алдын медалын СЭКП ТК-ның Политбюроу кезигүүчү СЭКП ТК-ның секретары Ф. Д. Кулаковка февраль 9-та Кремльге башып тыпсыкан.

Коммунисттик партияны

болган Совет күрүениң мур-кунга улуг амы-хавылаан эвээш баш төрүттүткен хуузел болг алдан харлааны-биле холбоштар эш Ф. Д. Кулаков оң бедик хавыла-биле шаңналган.

Шаңналды тыпсып турарының үезинде алга эштер В. В. Гриншп, А. П. Кыргыленко, А. Н. Юмьган, К. Т. Мадуров, А. Я. Педько, М. А. Суслон, Д.

Ф. Устинов, П. Н. Демьянов, В. Ф. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соловьев, К. Э. Червенто, В. И. Дубин, М. В. Замолит, Я. П. Рабков, К. В. Рудков, өз иштин ССРЗ-ниң Дээди Сөвезиниң Президиумунуң Секретары М. П. Георгиев турган.

Шаңнал тыпсырының үезинде эш Ф. Д. Брежнев чүве чугаалган.

Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ ЧУГААЗЫ

Сидериниң омууторлар болган ажил талазы-биле эштерлер, бистер шүптүзүс. Сидериниң 69 харааныңар-биле холбоштыр Сидерге база дагыл бийер чедире болган Төрөп чуртуга бедик шаңналды тыпсыр дөң бөгүн мында өөрүчүлүг сагыш-сөптө-биле чыгып келген.

Сидер, Федор Дамылов, Улуг Октябрьниң барык чыгышты Сидер, Сидериниң надыра дугайы Сидериниң ажил-чорук дугайы Сидериниң өлүм чөк илдепкелди, коммунисттик идеяларын амылдарга бөлүндүрүп тарааш-биле бистин дөңгөчү партияныкы оңдур улуг амыл-биле бүрүн холбоштыр кылдыр калдыр-дээ чүве чөкчөк чүтүлгө болур.

20 харааныңарда агроном болууларың дүжүрүп бирги элдеге бистин үзүрүп агрономияныкың чүгүдө сектору болуру дөңгө ажил-агыйга берги калдыр. Тарааның амыл үзөткөч бийер Сидер, тургусту дүжүрүткү хандырышпа, мадыңа продукттууун бедиреңге иккандер кайы хире күш үндүрүп турарын билер Сидер. Совет көрүлгөди ам шийтирилээр дүжүрүп амылдарың кайы хире тарышп. Көпүрү чүдө кайы хире хой чүтүлгөдү кылдыр амылдарың база билер Сидер.

СЭКП ТК-ның Политбюроу кезигүүчү болган секретары болушпаан, партияның улуг-тук организаның чыгыш элтиг колдөңгөчү амылдары, коммунисттик тургуушкунунуң практиказымыңа эң сөлдөңгөчү иштин турар Сидер.

Калдыр-дээ улуг ажил-хөңчөг бергелешкениң чөкчөк эрөөр. Ол чаш кезиндеги тургуушкунуңа база хамдарың. Ол чорук үргүзүп чогадыкчы ажил-иштиг болурун, күжүн бүрүн дөңгө бөриң оон бүгү киржикчилердин, мадыңа улугуручулардан негиз турар. Оон-биле мады коммунисттик көлөр үезин төрүттүрүрүгө бөдүрүн салымшыныкы киреңги-ол дээрге улуг амыл-иши-дир.

Моон сонгар-дээ партияның бузурун шаң-ла мынчаар төлөттү баштаган. Совет улугу чыгай чорук дөңгө шаң-ла мынчаар шүдүрүп амылдарың илдепкелди чедиреңге көрүр, эртин Федор Дамылов. Сидерге бөкчөк калдырмады, өөрлөпкө, чаш-чаш амылдарың чедирешкениң күзүп тур мен.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

Ленин орденин база «Калдыр болгаш Маска» Алдын медалын Сидерге тыпсырып чөпчөкчүрү Сидер.

Оон соонда эш Ф. Д. Кулаков чүве чугаалган.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

партияныкы болган күрүеникы мерген база амыл бол-лаар ууртукчуу, шыларангай марксечч-ленинчи, тай-бын болган социал депшиле дөңгө чөпчөкчүрү дөңгөчү.

Ленин Ильич Брежнев болур. Бистин чуртукчунуң эконо-мистик болгаш камгалап күчү-лүг быылыгына, улугуру чыгай чорукун бедиреңге чедир аман бүгү чөпчөкчүрүрү совет кыштар Сидерин амылдар-биле, эртин Леонид Ильич Сидериниң могай чөк ажил-чорукчулар-биле чөпчү-биле холбош турар.

Коммунисттик тургуушкунунуң улуг амылдарының төрөттүгү амылдарың, марксечч-ленинчи өөрелдизин улуг иштин чогадыкчы Бу-биле холбошкунуң сааырадыг социализмде үе-чараның партияныкың колдөңгөчү эконо-мистик стратегияды тө-дартылаары. Ундөңгө Хоолулугу — ССРЗ-ниң чаш Коопсуз-нииниң хүлээп алганы Сидериниң амылдар-биле чарыкча холбошкан.

Леонид Ильич Брежневтиң онзагай ачы-хавылаан болза, көлөз ажил-агыйды ууртук-рун чаш буу-биле өөрүчү амылдан кылганы болган ТК-ның март (1965 ч.) Плени-мунуң соонда ол адырын хол-жүрүлгө, көдөңгө социал депшилеңгө чедир адыл-ган эки чөпчөкчүрү болур.

Ханы өөрүчү четтиришкенин сөстөр-биле мады, эртин Леонид Ильич Сидерге чыгай калдыкчы болган Комму-нисттик партияныкың чаш Совет күрүениң ууртукчуу болган чөпчөкчүрүрү чаш чөпчөкчүрүрү көрүр.

Эртин эштер болган өнүк-төр, бузуур болган моңг күш-агыйды чөпчөкчүрүрү дөңгө Сидерге база калган четтирер.

Төрөн чурттуг бедик шаң-налың хүлээп ан турар, Тон Ко-митетте, ТК-ның Политбюроу-нун болган Секретариатын, Сидерин, эртин Леонид Ильич Сидериниң бузурулуңун, партияныкы болган улугуру бузу-рун баштааар дөңгө бүгү чүдүрүрүрү кызырмыңа, моон сонгар-дээ Ленинниң хөңчөг-ге, коммунисттик хөңчөг-ге, СЭКП-ниң XXV съезидинде төөгүзүп шийтирилген амыл-дарың чөпчөкчүрүрү бот-тадырарың хөңчөгө шыкы бараан болурунунуң бузу-рун тур мен.

Коммунисттик партияныкы болган Совет күрүениң ууртукчулары Төрөн чурт-туг бедик шаңналы-биле эш Ф. Д. Кулаковка чыгыш, чүр-ектиң хамызыдан байыр чедирп, аңаа чыгай калдык-чылы болган Коммунисттик партияныкың совет улугуру чыгай чорук дөңгө оон ажил-чорукчуларга чаш чөпчөкчүрүрү күзөңгөр.

Социалисттик Күч-агыйды Маадары атты тыпсыр-биле Сидерге чүрөкчү ханды-чылдан байыр чедирп тур мен.

(СЭТА).

